

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:2636

av **Valter Mutt och Annika Lillemets (båda MP)**

Kronoandelsinstitut

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kronoandelsinstitutet, eller liknande, skulle kunna återinföras och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Mineraler som finns i marken bör betraktas som gemensamma resurser. Det är rimligt att samhället har inflytande över hur dessa tillgångar förvaltas. Gruvdrift medför stor påverkan på natur och miljö. Ett bolag som bryter mineraler är bara en av alla intressenter som berörs. En gruva ger arbetstillfällen under en begränsad period, men gruvdriften ger ofta bestående miljöpåverkan som kan försvåra eller omöjliggöra andra näringar som jordbruk, rennäring och turism, i värsta fall för alltid.

Nuvarande lagstiftning gynnar gruvbolagen på olika sätt. De betalar till exempel en mineralavgift på endast 2 promille av värdet på malmen som brutits under året, varav 0,5 promille går till staten. Denna ordning innebär ett orimligt gynnande av en intressent på bekostnad av alla andra. Det finns ingen anledning för staten att i princip skänka bort allas gemensamma egendom och därtill stå för kostnader för efterbehandling och infrastruktur.

Kronoandelsinstitut

Ett sätt att skapa bättre balans mellan gruvbolagens vinstkrav och andra intressen, skulle kunna vara att återinföra kronoandelsinstitutet.

Institutet kronoandel innebar att i en bearbetningskoncession som beviljats någon annan än staten har staten rätt till andel med hälften. Kronoandelsinstitutet avvecklades 1993 efter ett riksdagsbeslut. Näringsutskottet motiverade detta i sitt betänkande med att detta system, som infördes genom 1938 års gruvlag, de facto innebar en extra beskattning på gruvverksamheten i Sverige. Vidare menade man att ett slopande av kronoandelsinstitutet skulle främja prospekteringen och bidra till utvecklingen av en

”livskraftig mineralindustri i Sverige”. En ”livskraftig mineralindustri” står dock ofta i direkt konflikt med en långsiktigt livskraftig lokal ekonomi och en livskraftig miljö.

Om högre svenska mineralavgifter skulle bromsa gruvboomen kan detta vara positivt, ur flera aspekter. En något långsammare uttömning av våra mineralfyndigheter innebär att fler generationer får del av vinsterna från dessa och att de stora ekologiska underskott som all gruvbrytning förorsakar inte lavinartat störtar in i samhällsekonomin utan kommer att kunna avbetalas över längre tid. Höjda mineralavgifter skulle även kunna bidra till att styra om från nybrytning till återvinning och bättre hushållning med resurser.

Alla som äger en tillgång bör också få del av frukterna av den. När det gäller verksamheter som gruvdrift med stor påverkan på hela samhället, inklusive naturen och kommande generationer, borde det vara självklart att om, efter betydligt hårdare prövning av ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet än idag, brytning ska tillåtas ska vinsten komma alla berörda till godo. Därför bör det utredas hur kronoandelsinstitutet, eller liknande, skulle kunna återinföras. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Valter Mutt (MP)

Annika Lillemets (MP)